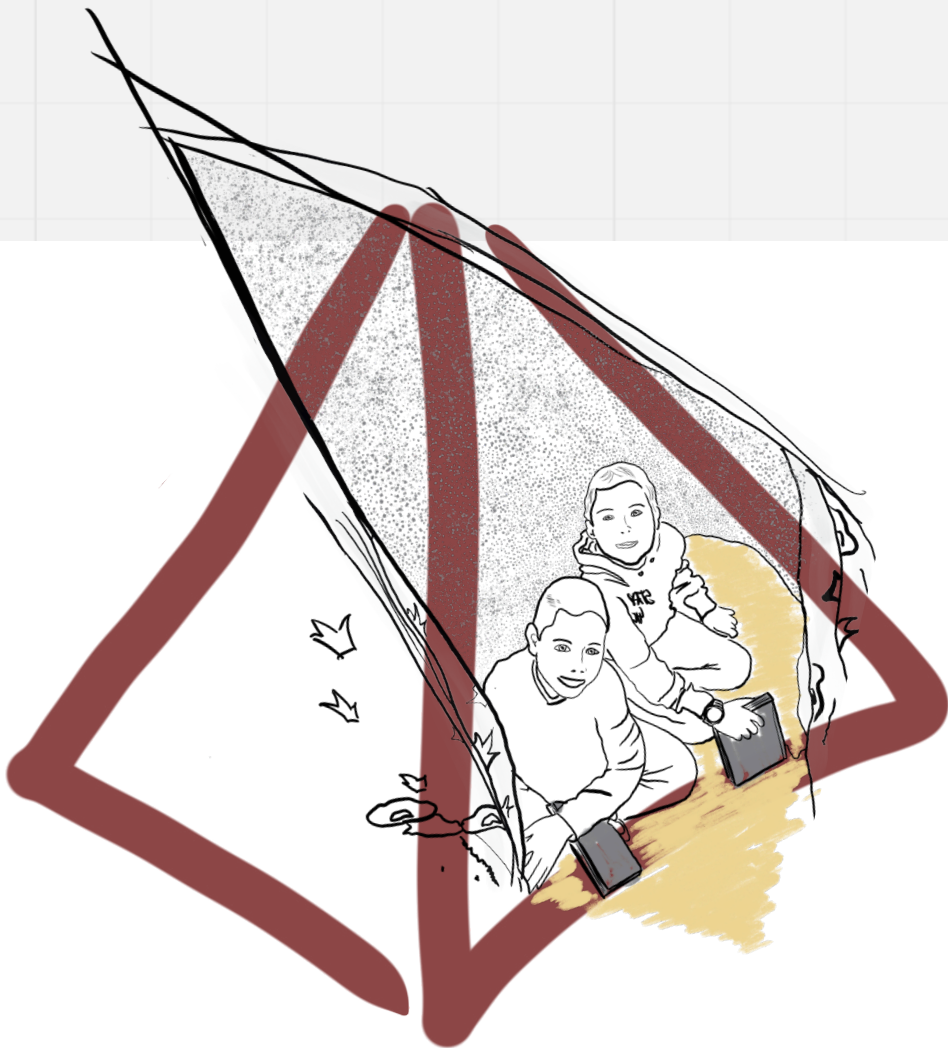

FRA DEN RIGTIGE BOG TIL SOCIALT ENGAGERENDE LÆSEMILJØER

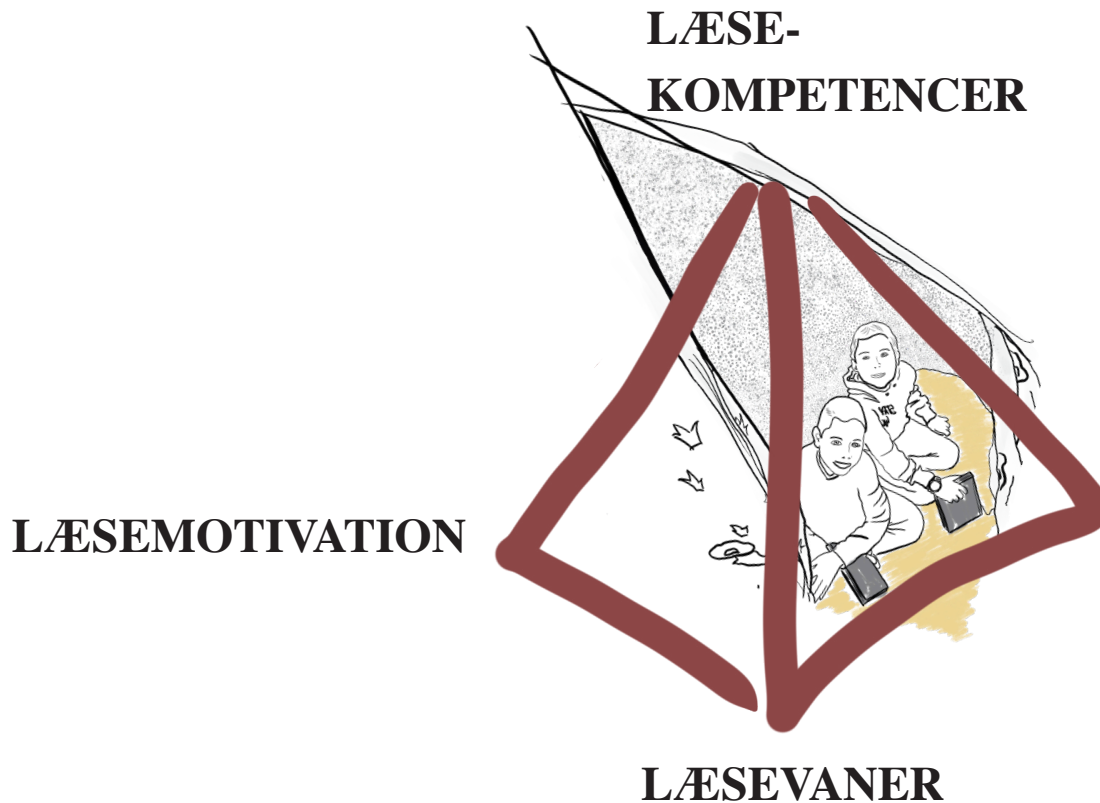

INDHOLD:

- Designintention
- Tilgang
- Undersøgelsesspørgsmål
- Metoder
- Indsigter
- Designprincipper til videre arbejde
- anbefalinger

DESIGNINTENTION:

At skabe mere læselyst igennem socialt engagerende miljøer samt etablering af større egen motivation hos børnene.

DET SOCIO-MATERIELLE PERSPEKTIV PÅ LÆSELYST

Hvad vi mener med et socio-materielt perspektiv på Læselyst

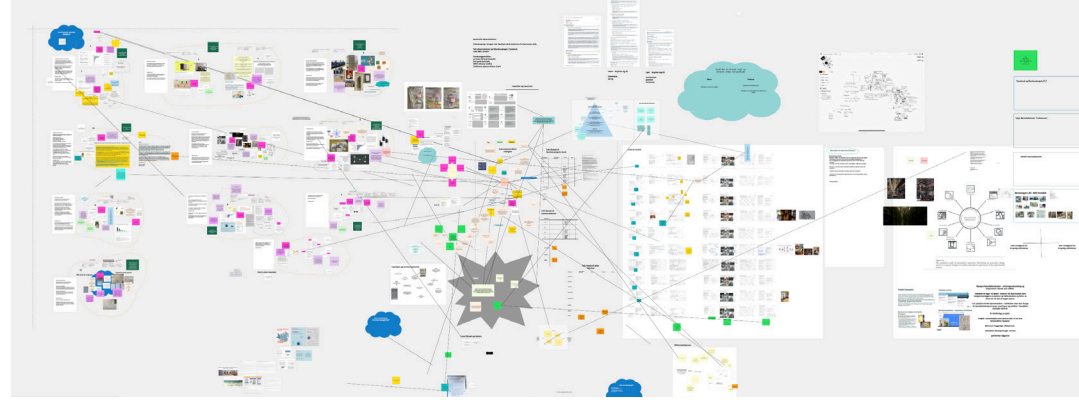
Vi læser op: Da Pia sidder med vores concept board (en virtuel opslagstavle) og skal til at skrive vores indsigter bliver hun pludselig frustreret over, at projektet koncentrerer sig om rum og rammer, men i boardet er der næsten udelukkende tekst til stede. Hun skriver i en mail: *”Derudover så synes jeg at der er en ret stor overvægt fra den litterære scene i padlet ift. at det her projekt har et rumligt fokus. Jeg har et par tlf. opkald i dag der forhåbentlig gerne skulle kunne give os lidt flere bud på nogen der arbejder rumligt.”*

Frustrationen informerer os om noget: Læselyst er primært forstået som en individuel proces i samspil med en kontekst, MEN hvis vi åbner op for begrebet og forstår det som en socio-materiel proces, bliver læselyst meget mere end det. Det socio-materielle perspektiv på læselyst implicerer et fokus ikke kun på den enkeltes tankeproces eller på kontekstens indflydelse på individets læselyst, men mere præcist et fokus på bevægelsen af idéer og det kontinuerlige og produktive re-associationer som finder sted i relationelle rum under en læselyst oplevelse (inspireret af Tanggaard, 2015).

Der er ikke billeder og fokus på det rummelige i vores undersøgelse af Læselyst, fordi Læselyst ikke anses for at være ”mere” end iboende det enkelte individ og forbundet med bestemte arenaer såsom dansktimen eller biblioteket. Men hvad nu hvis vi gennem dette projekt kan understøtte læselyst ved at lave rum, der rækker udover disse arenaer. Læselyst finder ikke kun sted i den enkelte i skolen, PLC eller på biblioteket, men er meget mere flydende. Den finder sted som en kreativ skabende proces, der kan ligge til grund for udviklende processer og eksperimenterende lege i relation med jævnaldrende.

Hvis stederne eller de rum, som vi laver, kan skabe associationer og bygge på det som børnene udtrykker som Læselyst, hvilket blandt andet er ro, relationer, bløde og omsluttende materialer, kan læselyst understøttes gennem rum og rammer, der bygger bro mellem kontekster, relationer og det immaterielle som sociale medier.

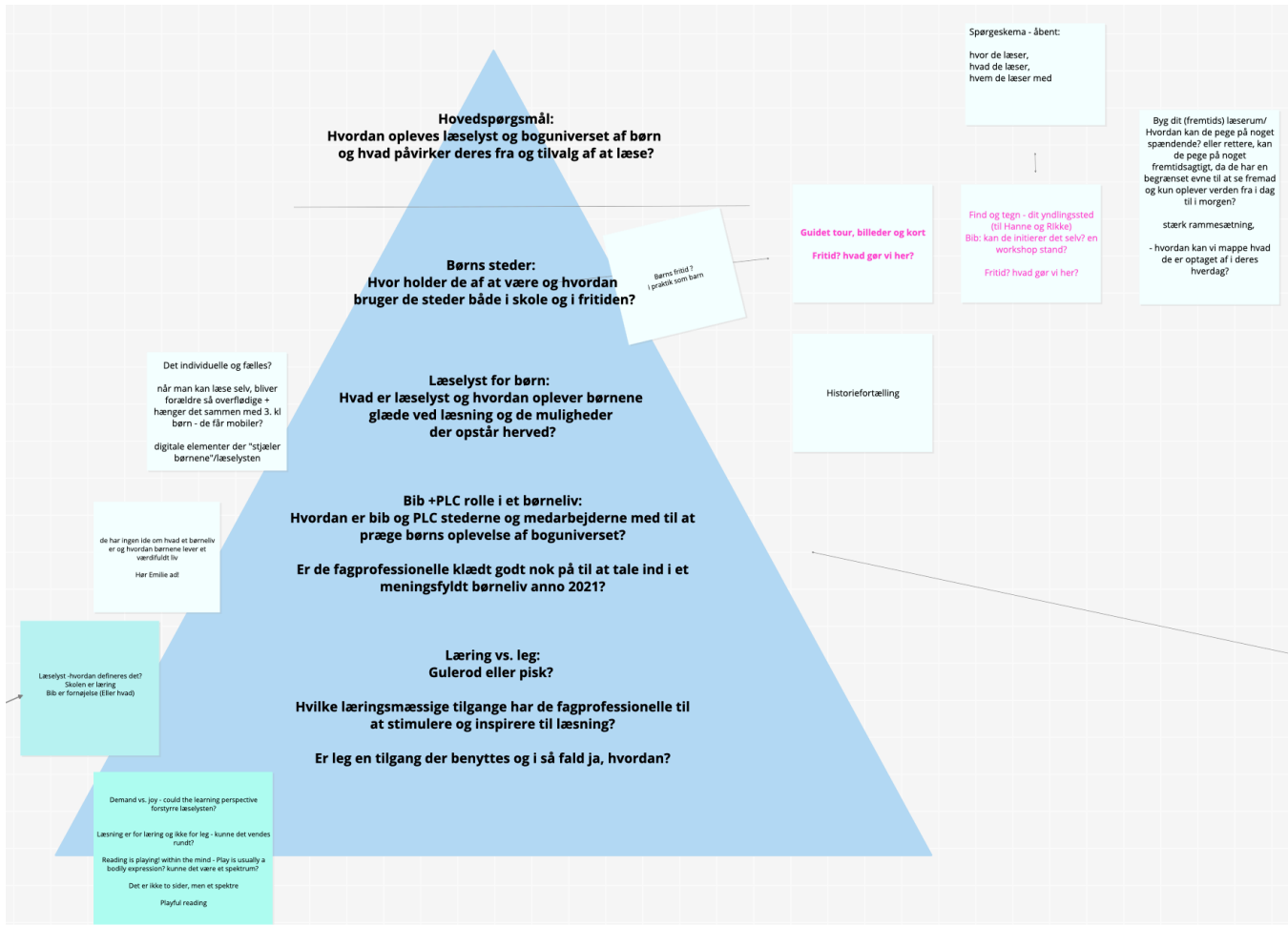
TILGANG

DAIM (Design Anthropological Innovation Model) er en tilgang eller et bundt af strategier anvendt i fællesskab og består af:

- 1) Den første strategi: ***exploratory inquiry***. Strategien er undersøgende og er (ud)forskning uden en hypotese.
- 2) Den anden strategi: ***sustained participation***. Intet designteam vil besidde al den relevante viden alene. Der skal være løbende engageret dialog mellem stakeholders, der kan sikre projektets retning. I dette tilfælde fagprofessionelle og børn.
- 3) Den tredje strategi: ***generative prototyping***. Problemer står sjældent klart og utvetydigt frem før en løsning er i syne. Opmærksomheden på et problem er ofte tæt knyttet til en fornemmelse af, hvad man skal gøre med det. Generative prototyping er en kontinuerlig sløjfe af iterationer.

UNDERSØGELSESSPØRGSMÅL:

Exploratory inquiry i forundersøgelsen

- et eksempel på, hvordan vi hele tiden bliver klogere:

fra den "rette bog" til at læse alene, men sammen med nogen.

METODER

En kvalitativ udforskning, der søger at kvalificere og beskrive det kvantitative materiale, der allerede eksisterer ift. læselyst.

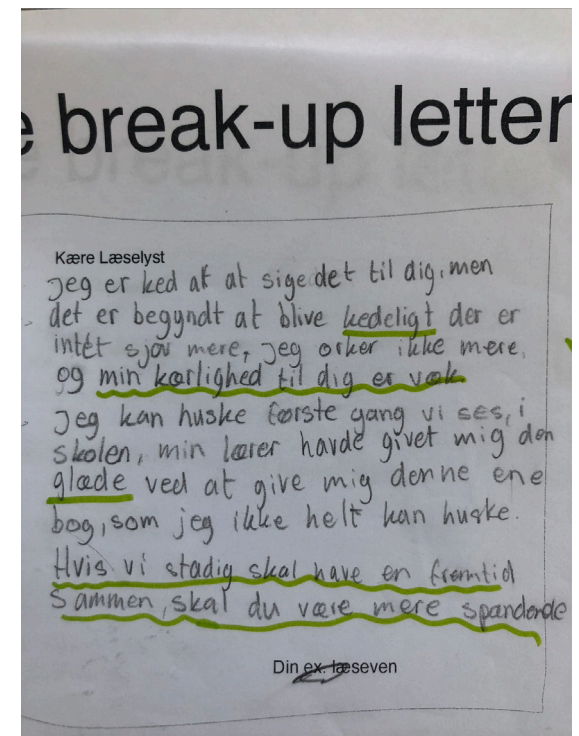
Probe kit: De fagprofessionelles perspektiv
Desk top research: Eksisterende forskning

Børnecentrerede metoder:

Eventyret om trolden/ Karla uden læselyst

Love/breakup letter

(Felt)Observation

INDSIGTSOMRÅDER

- 1** Læselyst - en holistisk tilgang
- 2** Børnedrevet initiativer
- 3** Adgang til læselyst
- 4** Systemer og visuel guidning
- 5** Litterær atmosfære
- 6** Børns foretrukne steder
- 7** Den digitale arena
- 8** Leg vs. læring
- 9** De voksnes hovedrolle

LÆSELYST - EN HOLISTISK TILGANG

1

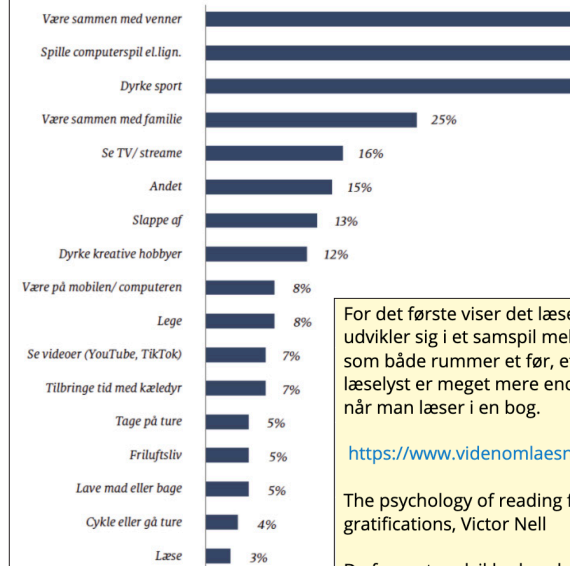
Læsekulturen skal række ind i fritid og fremtiden (er cyklisk) fordi læselysten ikke kun knytter sig til enten skole, PLC eller biblioteker, men griber ind i hele barnets liv. Forståelsen for den litterære verden er for børnene ikke delt op i PLC og bibliotek, men en flydende størrelse der har en sammenhæng.

Familieorienterede oplevelser er centrale for børn, men fra 9 års alderen begynder børnene at spejle sig mere i vennerne og styrke den relation.

Peer-to-peer relationen bliver mere og mere betydningsfuld i børnenes liv. Det relationelles betydning mellem børnene skal inkluderes i en individuel forståelse af læselyst.

Samvær med venner, bevægelse og digitale aktiviteter fylder i børnenes fritidsliv

“Nævn op til tre ting, du bedst kan lide at lave i din fritid.” (Åben svarkategori)

For det første viser det læselyst som en cyklisk proces, der udvikler sig i et samspil mellem forskellige forudsætninger, og som både rummer et før, et under og et efter. Det antyder, at læselyst er meget mere end den umiddelbare situation, det er, når man læser i en bog.

[https://www.videnomlaesning.dk/aktuelt/...](https://www.videnomlaesning.dk/aktuelt/)

The psychology of reading for pleasure: Needs and gratifications, Victor Nell

De færreste udvikler læsekompetence uden undervisning og inspiration, det være sig fra lærere, pædagoger, forældre eller andre. Det samme gælder den positive indstilling til læsning og valg af bøger, hvor mødet med gode historier også inspireres og initieres udefra. Det antyder, at læselyst også opstår og udvikles sammen med andre.

63 pct.

af børnene på melletrin og i udskoling svarer, at vennerne er "meget vigtige" for at have det godt.

**” læselyst når det er hyggeligt og man er sammen med venner”
dreng, 11 år**

BØRNEDRETVET INITIATIVER

2

Børns aktive rolle omkring litteratur er vigtig for at fastholde engagement, hvor de har en deltagende rolle frem for en passiv/ tilegnende rolle.

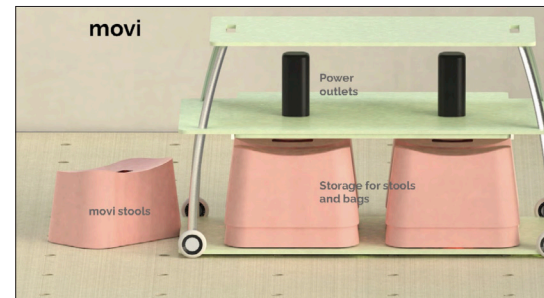
Der kan skabes ejerskab ved at lade børnene udvikle og drive initiativer, som også favner perspektivet med formidling - fra børn til børn.

I begyndelsen af oktober åbnede Hillerød Bibliotek og fritidsordningen på Grønnevang et helt nyt bibliotek for børnene på HFO Grønnevang. Det hedder Satellitten og ligger midt inde i fritidsordningen og adskiller sig i udseende og drift fra, hvad børnene ellers kender, når de når besøget et bibliotek -

” Ved DOKK1 Litteraturfestival er børn ansatte med en aktiv rolle som værter, enten læse eller bog ambassadører ”

Bibliotekar, Dokk1

MOVI

Louise Lee, Zhuokun Lin, Kolleen Sam

Focusing on flexibility and customization, this project redesigns furniture and digital spaces interfaces so that teens can create their own multidisciplinary environments and enhance their library experiences.

ADGANG TIL LÆSELYST

3

Adgang til læselyst på flere niveauer

Læring handler om at få adgang til stadigt mere udfordrende opgaver (Lave & Wenger). Det at få tildelt adgang er derfor helt central, men hvad definerer adgang, når vi taler om at lære læselyst?

Fysisk adgang til læselyst:

Adgang til bibliotek og PLC (åbningstider, lånerkort, bøger)

Adgang til vejledning (bemanding vs. selvbetjening)

Intuitiv adgang til systemer (lånemuligheder, finde materialer)

Adgangsgivende kompetencer:

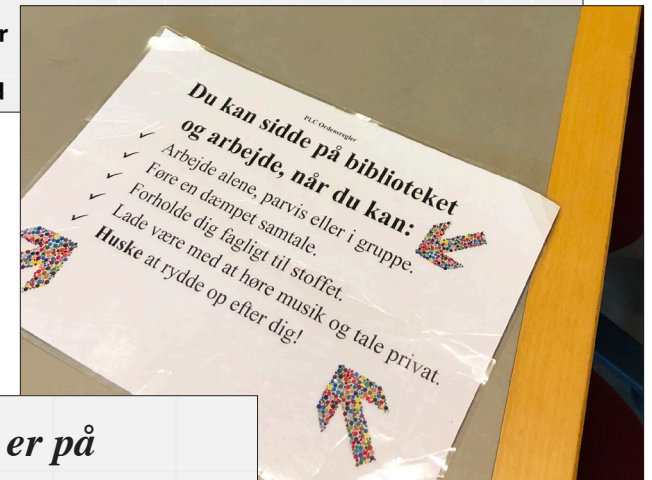
En succesfuld brug af biblioteksrummet hænger sammen med barnets individuelle læsekompetencer og udvælgelseskompetencer, læsevaner
Adgang til vejledning og mulighed for at udforske det (litterære) rum.

Der er ret stille i dagtimerne i forhold til den målgruppe, der er i projektet, så enten skal vi have en klasse ind på biblioteket, I kan observere eller også skal I lægge jeres observation sidst på eftermiddagen eller allerbedst en lørdag eller søndag, hvor der kommer mange familier.

Lunderskov er det andet bibliotek og her er det min kollega Jane, der er kontaktperson. Her er vi udfordret af, at det er et selvbetjeningsbibliotek med begrænset bemandet åbningstid og børn kan ikke selv komme ind på biblioteket, medmindre de kommer med deres forældre. Jeg har sat Jane CC denne mail, og så kan I aftale, hvad I gør i forhold til Lunderskov.

De bedste hilsner

Marion Tirsgaard

” Når jeg er på biblioteket bliver jeg blind”

Dreng, 12 år

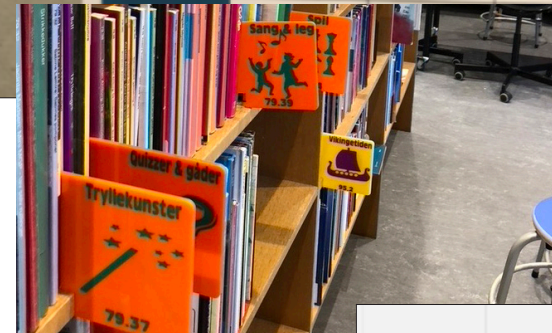
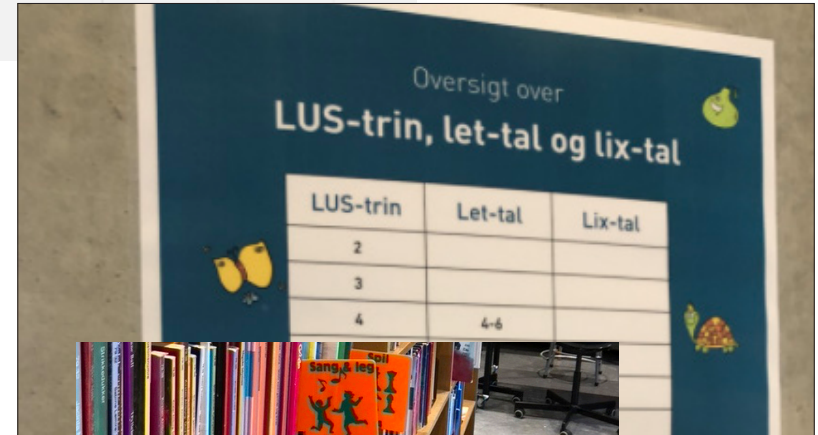
SYSTEMER OG VISUEL GUIDNING

4

Bogsystemerne er udviklet til de fagprofessionelle med en lav grad af forståelse fra børnenes side og det skaber en afhængighed for børnene til de voksne. Systemerne begrænser børns adgang og autonomi.

PLC'er og biblioteker er ordenes højborg, men visuel guidning bør sikre adgang og indgang til læselyst fremfor det skrevne ord.

Voksne har haft en lang socialisering i, hvordan man opfører sig på biblioteket/ PLC, og visuel guidning kan derfor være central i at understøtte og åbne op for ny og anderledes brug af biblioteksrummet.

**” En god forside kalder altid på mig”
Pige, 10 år**

LITTERÆR ATMOSFÆRE

5

Bibliotekets rolle er i konstant forandring. Fra det transaktionelle til det relationelle med en krølle til co-creation. Det er centralt at bevare de gode elementer i en foranderlig verden uden at blive en hæmsko for udvikling.

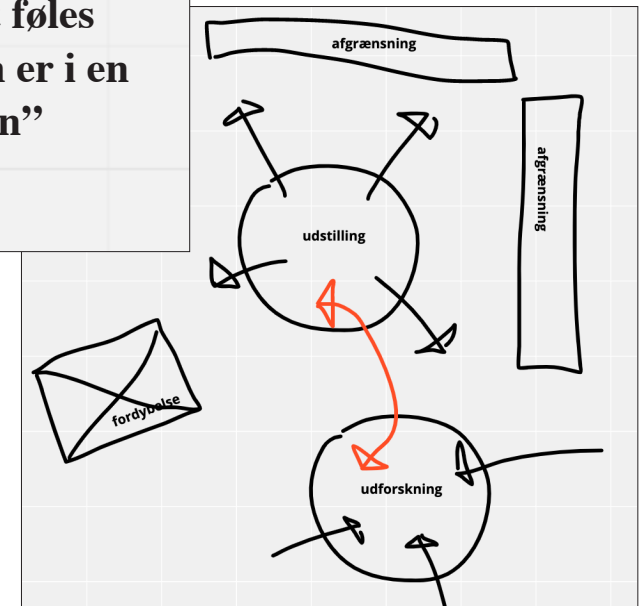
Det klassiske bibliotekrum og de stemningsgivende (mystiske) mørke rum, den akustiske værdi, er en sjældenhed i nyere biblioteksrum, men stadig med en stærk tiltrækningskraft.

Biblioteket skal ikke kopiere eller forestille noget, det ikke er. Det samme gælder læselyst, der ikke skal manipuleres, men som noget, der kan noget i sig selv! Det gælder om at åbne op for den oplevelse, så den bliver mere tilgængelig.

” Et magisk kompas viser vejen til læselysten og det føles som om man er i en anden verden”

Pige, 11 år

BØRNS FORETRUKNE STEDER

6

Rumlig ro til fordybelse:

Børns litterære fordybelse afhænger af at være i en tryk rumlig kontekst, hvor bløde omsluttende elementer og akustisk støjregulering skaber ro.

Plads til at udtrykke sig:

Børnene søger miljøer, hvor der er plads til at udtrykke sig og det er både kropsligt og sprogligt samt plads til leg.

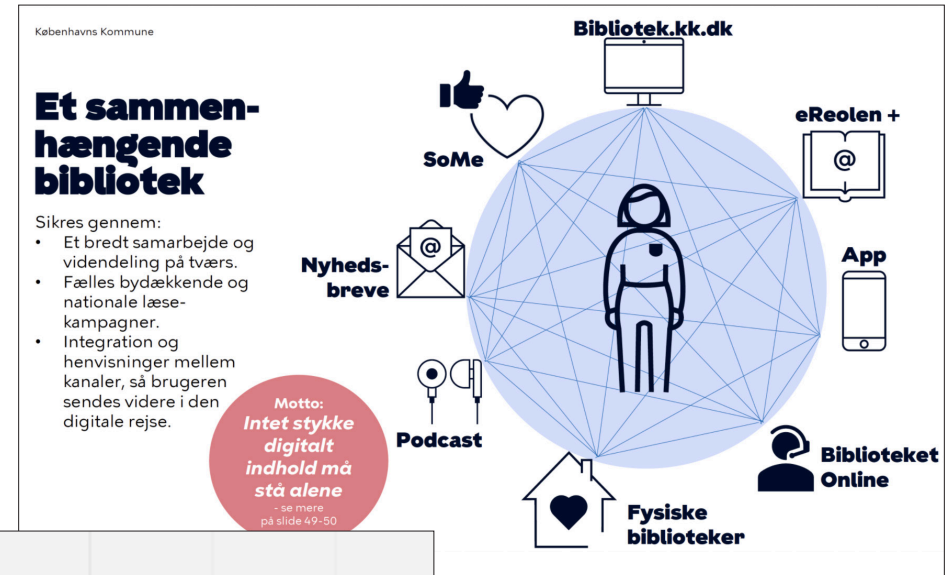
DEN DIGITALE ARENA

7

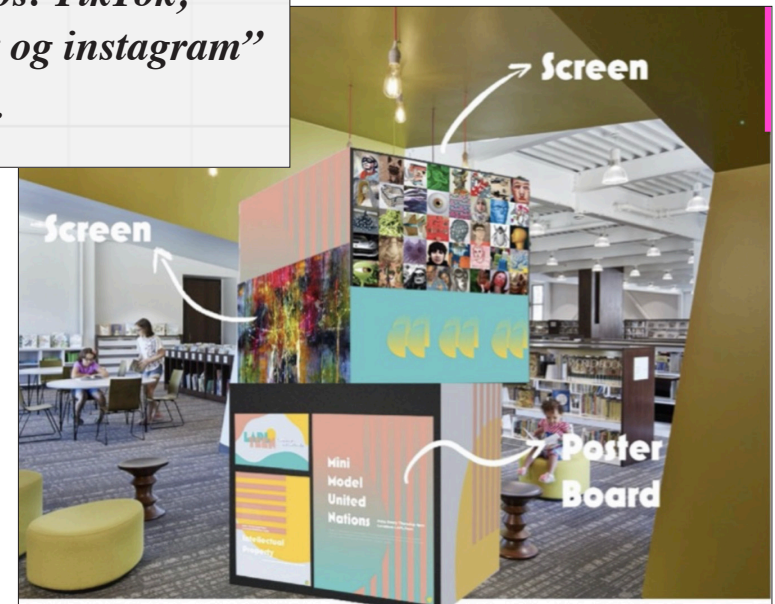
Den Digitale arena skal være lim (og ikke konkurrent) ml. litteraturen og børn fordi det kan mediere adgang og åbne op for lysten til fordybelse.

Den digitale arena inkluderer en peer-to-peer relation, men dette aspekt er ikke tænkt ind i forståelsen af læselyst, der fortsat tænkes som en individuel oplevelse.

Der kan være en berøringsangst for teknologi fra de fagprofessionelles side. Det opleves som et stort element, der mangler en rolle omkring læselyst/ biblioteksrummet.

Break up letter citat:
*” Der er kommet noget imellem os: TikTok, snapchat og instagram”
Elev, 7kl.*

LEG VS. LÆRING

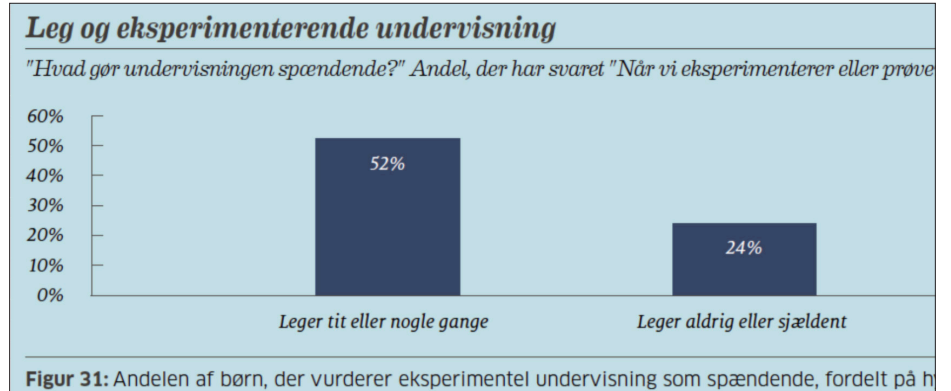
8

Leg er en naturlig del af børns liv som giver dem livskompetence (Stuart Brown), men der er ingen integrering mellem leg og læselyst, på trods af børnenes behov for at lære igennem eksperimenter og pligtfrie zoner.

Der kan hurtigt opstå en modsætning mellem pligt/lyst, som også understøttes gennem adskillelsen mellem læsning i skole og fritid

Læselyst som en oplevelse af "20 min om dagen".

Der mangler en definition/afmystificering af leg således lærere og fagprofessionelle kan bruge legen som adgang/indgang til læselyst for børnene.

"Hvad mener I med leg i den her (læselyst) sammenhæng?"
Lærer, PLC

Danske børn foretrækker digital leg

LEGO Fonden undersøgte i 2018, hvilke legende aktiviteter 5-12-årige børn fra ni forskellige lande foretrækker. Topscoren hos danske børn er digital leg.

1. Digital leg: 90 pct.
2. Sportsaktiviteter: 76 pct.
3. Stille lege: 67 pct.
4. Korte udflugter: 62 pct.
5. Kunst og håndværk: 52 pct.
6. Fysisk leg: 55 pct.
7. Sjov med mad: 45 pct.
8. Læringsleg: 40 pct.
9. Fantasileg: 35 pct.
10. Musikleg: 23 pct.
11. Leg i hverdagsituationer: 14 pct.

Kilde: LEGO Fonden (2018). 'Play Well Report'.

DE VOKSNES (HOVED)ROLLE

9

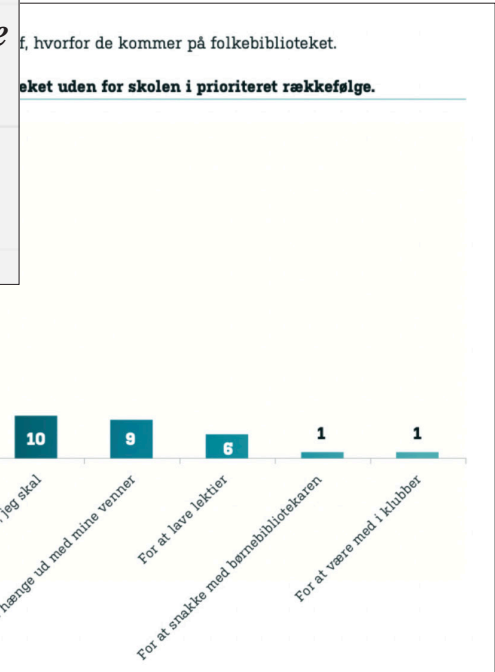
Voksenrelationer til børn er bærende i udviklingen af læselyst, fordi de etablerer sammenhæng mellem rammer, interesse og (vigtigst) fordybelse.

De fagprofessionelle skal ikke kun være eksperterne på børns læselyst, men i højere grad facilitere rammer, hvor børns engagement aktiveres, peer-to-peer relationer understøttes og læselysten aktiveres gennem aktiv deltagelse.

Lærerne er tættere på eleverne, hvorimod bibliotikarer er sværre at etablere en forbindelse til, specielt fordi skranken og skærmen er en fysisk barriere.

*” Så kom hun ”Hanne Bogmensteren, hun tryllede bogen indtil den blev normal. så sagde Hanne: prøv og læs den igen og så fik Karla sin læselyst tilbage”
(Uddrag Karla uden læselyst)*

DESIGNPRINCIPPER

- / Motivation
- / Vaner
- / Forbindelser
- / Initiativer
- / Atmosfære
- / Bevægelser
- / Adgang
- / Adfærd
- / Behov

DESIGNPRINCIP MOTIVATION

Læsekulturen skal rumme venskaber og fordybelse. At læse selv, sammen med nogen er et centralt behov for børnene, der nemt prioriterer fællesskaber og venner over læsning.

DESIGNPRINCIP VANER

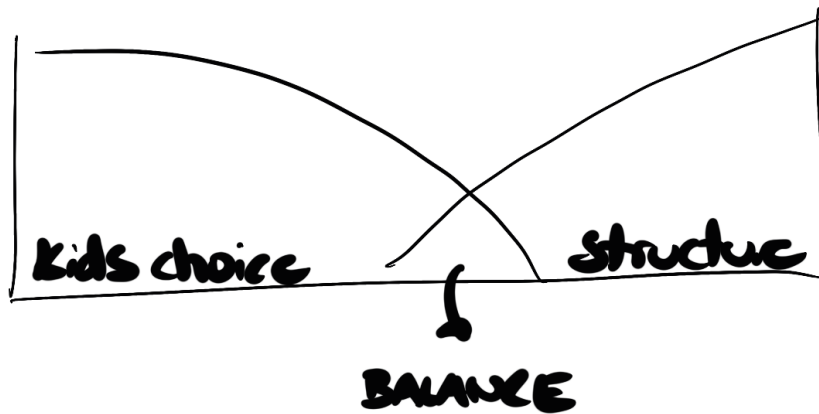
Leg kan være middel til at ophæve dikotomien mellem læsepligt og læselyst.

Der er en overvægt at læringsmål forbundet med læsning, i så stor en grad at den centrale indre motivation (når eleven læser af lyst og godt kan lide det) skal styrkes.

DESIGNPRINCIP FORBINDELSER

PLAY FACILITATION *

without disrupting childrens engaged & playful endeavours
(fact/sensibility)

Fagprofessionelle voksne skal ud over at tildele adgang (i form af kompetencer, lånerkort, vejledning) veksle mellem at være eksperter og faciliterende for børns læselyst.

DESIGNPRINCIP INITIATIVER

Børn skal betragtes som aktive deltagere, der har medbestemmelse i forhold til at udforske læselyst på deres betingelser.

Giv plads for initiativer drevet af børn for børn hvor de kan dyrke deres interesser i fællesskab (online og offline)

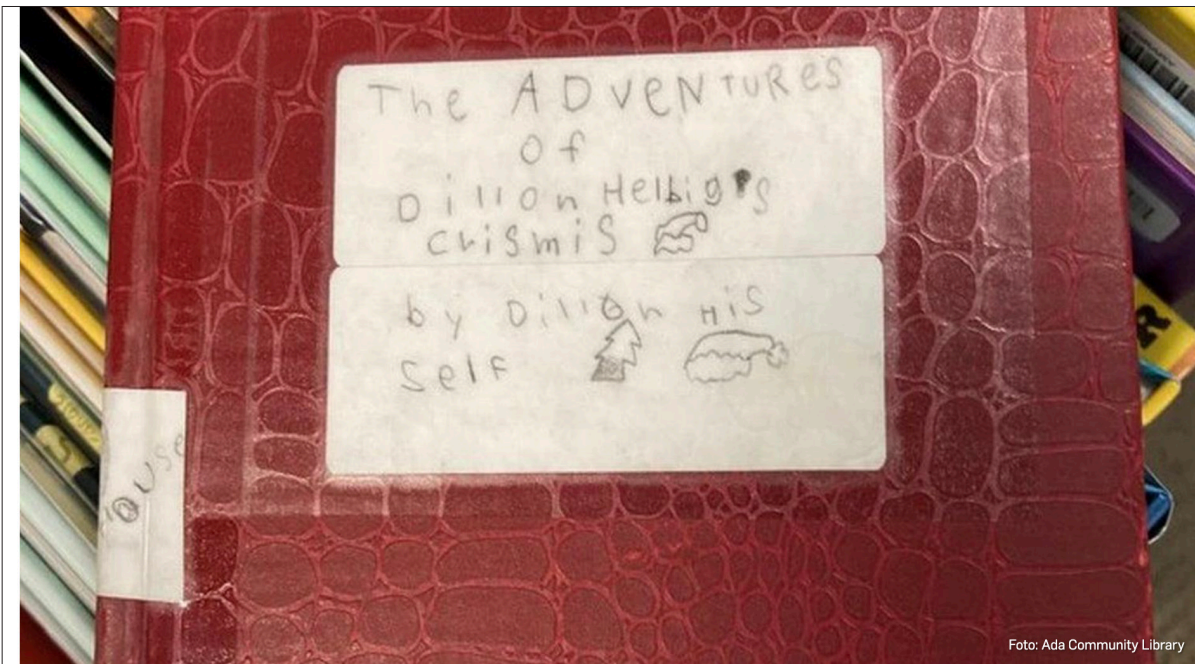

Foto: Ada Community Library

Dillon Helbig's bog er blevet en stor succes i hovedstaden Biose i hans hjemstat Idaho.

DESIGNPRINCIP ATMOSFÆRE

Vær tro mod det litterære ophav og byg på den historiske atmosfære, der knytter sig til biblioteksrummet. Lad mystik, eventyr, fakta og fortællinger være tiltrækkende elementer.

Rammer for udforskning, eksperimenter og fordybelse muliggør større læring

DESIGNPRINCIP BEVÆGELSER

Rum og omgivelser for læring omkranser mindre grupper og skaber akustisk ro.

Understøt bevægelsen af idéer og re-associationer som finder sted i relationelle rum under en læselyst oplevelse, så de kan udtrykkes og deles med andre.

DOKK1 Aarhus børnebibliotek

DESIGNPRINCIP ADGANG

Tag højde for, hvilken adgang børnene har til læselyst hvad end det er relationer, fysisk adgang og tilgængeligt materiale igennem en ensretning af både PLC og BIB så de opleves som en sammenhængende enhed.

Alice in Wonderland

DESIGNPRINCIP ADFÆRD

Visualiseringer bør være intuitive ensrettede værktøjer, der kommunikativt understøtter adgangen til materialer og brugen af PLC og BIB i børne øjenhøjde.

LÆS, Københavns hovedbiblioteks børneetage

DESIGNPRINCIP BEHOV

Digitale elementer skal sikre en holistisk oplevelse af læselyst.

Styrk sammenhængen mellem læselyst arenaerne (hjem, klasserum, BIB og PLC) gennem peer-to-peer oplevelser på eksisterende digitale platforme.

Koreansk bibliotek

ANBEFALINGER

- 1: Etablér en ”3.platform” imellem PLC og BIB så overgangen bliver mere flydende imellem personer og steder – pligt og lyst. Børnenes læselyst er mere flydende og går på tværs af arenaer, men kan hurtigt overtages af ”læselyst er 20 min om dagen”.
- 2: I er kompetente og dygtige til det, I gør! Etabler et sparringsrum, hvor de mange gode idéer bliver delt – brug hinanden i netværket, der også er tæt på en hverdag, der ligner jeres.
- 3: Inkluder den digitale virkelighed i jeres hverdag. Mød børnene, hvor de er. På dette område er børnene eksperter og har måske brug for rammer, hvor de kan formidle historier, anmeldelser, podcasts til andre jævnaldrende via digitale medier.

SPØRGSMÅL ?